

СЕКЦІЯ 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.92

Бондар Ю.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, економіки та права
Кіровоградської льотної академії
Національного авіаційного університету*

Легінькова Н.І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, економіки та права
Кіровоградської льотної академії
Національного авіаційного університету*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються основні проблеми регулювання порядку залучення інвестицій в підприємства авіаційної галузі. Досліджено категорію «інвестиційна діяльність», а також сформульовано основні питання зниження обсягів інвестицій в підприємства України. Визначено шляхи підвищення рівня інвестиційного забезпечення розвитку авіаційної галузі й економіки України загалом.

Ключові слова: інвестиції, стратегія, інвестиційна діяльність, авіаційна галузь, конкурентоспроможність.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются основные проблемы регулирования порядка привлечения инвестиций в предприятия авиационной отрасли. Исследована категория «инвестиционная деятельность», а также сформулированы основные вопросы снижения объемов инвестиций в предприятия Украины. Определены пути повышения уровня инвестиционного обеспечения развития авиационной отрасли и экономики Украины в целом.

Ключевые слова: инвестиции, стратегия, инвестиционная деятельность, авиационная отрасль, конкурентоспособность.

ANNOTATION

The article considers the basic problems of regulation of the procedure of attracting investments into the enterprises of the aviation industry. Investigated the category "investment activity" and formulated the basic questions about the decline of investments in enterprises of Ukraine. Identify ways to increase the level of investment development of the aviation industry and Ukraine's economy as a whole.

Key words: investment, strategy, investment activity, aviation industry, competitiveness.

Постановка проблеми. Важливим кроком у здійсненні реструктуризації української економіки є надання адресної фінансової допомоги організаціям, підприємствам, діяльність яких стосується пріоритетних напрямів виробництва і свідчить про високу конкурентоспроможність продукції та послуг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

У сучасних умовах розвиток повітряних перевезень пов'язаний зі змінами світового економічного обміну, які впливають насамперед на посилення конкурентної боротьби між авіатран-

спортними підприємствами й авіакомпаніями та іншими транспортними інфраструктурами.

Незважаючи на те, що авіаційна галузь має практично всі складові (висококваліфіковані кадри, потужну технічну й технологічну бази, природні ресурси, високий ринковий потенціал тощо), необхідні для підтримання рентабельності діяльності, більшість авіапідприємств продовжує працювати та адаптуватися до умов сучасної економіки в несприятливих умовах, що перешкоджають підвищенню їх конкурентоспроможності на внутрішньому й міжнародному ринках повітряних перевезень.

Одним із найбільш дієвих інструментів, що здатен забезпечити сталий розвиток авіаційних підприємств і підвищення їх конкурентоспроможності на етапі розвитку ринкової економіки, є активна інвестиційна діяльність, орієнтована на сучасні прогресивні методи.

На нинішньому етапі розвитку світового господарства однією з найактуальніших проблем для країн є залучення та ефективно використання іноземних інвестицій. Успішне вирішення цього завдання залежить від вдалої державної політики у сфері регулювання та залучення інвестування до авіаційної галузі країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційної діяльності на підприємствах України загалом та на підприємствах авіаційної галузі зокрема сьогодні в нашій державі та за її межами досліджувались такими науковцями, як, наприклад, С. Гуткевич, О. Гребенникова, А. Омельченко, В. Федоренко [2; 3; 5; 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте фундаментальних досліджень проблеми виявлення правопорушень в інвестиційній діяльності, а також вдосконалення шляхів їх усунення ще недостатньо.

Кількість статей, присвячених вивченню теоретичних та практичних основ правового регулювання шляхів залучення іноземних інвестицій, є досить обмеженою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у дослідженні категорії «інвестиційна діяльність»; визначенні основних питань зниження обсягів інвестицій в підприємства України та вироблення універсального визначення шляхів підвищення рівня інвестиційного забезпечення розвитку авіаційної галузі й економіки України загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим цільовим орієнтиром ринкової трансформації української інвестиційної діяльності є її структурна перебудова, відродження та ефективний розвиток її реального сектору, реструктуризація підприємств. З процесами реструктуризації на макро- та мікрорівнях пов'язуються вихід підприємств із кризового стану, зростання обсягів виробництва, вихід на нові ринки, адаптація підприємств до ринкового середовища. Від успішного проведення реструктуризації значною мірою залежить оновлення основних фондів, рівень технічної озброєності підприємств, стан вітчизняної економіки, її конкурентоспроможність [3].

Пошук шляхів активізації інвестиційної діяльності базується на аргументованому комплексному аналізі визначальних чинників, що формують специфічні умови здійснення інвестиційної діяльності в різних сферах економіки України. Серед таких чинників виділяють рівень інфляції, наявність прибутку у господарюючих суб'єктів, розмір ставки банківського відсотка, наявність в економіці ліквідних ресурсів, приплив іноземного капіталу, інституційні зміни, стан податкового законодавства, дефіцит державного бюджету, системні перетворення в економіці. Причиною відсутності позитивних зрушень в активізації інвестиційної діяльності в Україні є дія комплексу дестабілізуючих чинників, викликаних невизначеністю і нестійкістю перехідного періоду до ринку. Реальні можливості банків і страхових компаній як суб'єктів інвестиційної діяльності в умовах трансформаційного періоду є обмеженими, тому що банківська і страхова системи України знаходяться на етапі становлення і розвитку, хоча потенційно вони досить вагомі для її активізації [4].

Реалізація довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку країни вимагає нарощування інвестиційних ресурсів, поліпшення структури інвестиційних джерел і оптимізації напрямів їх використання відповідно до пріоритетів економічного зростання [2].

На активізацію інвестиційної діяльності в нашій державі позитивно вплинули такі важливі заходи політики реформ, як перехід до грошової приватизації та запровадження системи стимулів до розвитку малого підприємництва; зниження податкового навантаження на товаровиробника; утворення мережі спеціальних

економічних зон і територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності; вжиття заходів щодо скорочення немонетарних розрахунків і платежів.

Стратегічні напрями подальшої активізації інвестиційної діяльності в Україні повинні забезпечити створення привабливого інвестиційного клімату та розвиток інфраструктури, необхідної для забезпечення сталого економічного зростання і підвищення життєвого рівня населення. Одними з таких важливих напрямів можна вважати дерегулювання підприємницької діяльності, лібералізацію ділової активності та створення конкурентного середовища. Економічна політика держави має спрямовуватися на усунення бюрократизму і проявів корупції, на звуження тіньового сектору економіки. Це дасть змогу проводити єдину державну регуляторну політику у сфері підприємництва, у визначенні правових засад державної підтримки малого підприємництва і регулюванні процедури ліцензування.

Більш важливим є освоєння нових перспективних і конкурентоспроможних виробництв, таких як, зокрема, літакобудування, які забезпечували розвиток цивільної авіації в Україні. Нині український ринок характеризується яскраво вираженою галузевою сегментативністю з перевагою галузей важкої промисловості, хімічної тощо.

Від держави залежить і розвиток інфраструктури внутрішнього ринку, що розширить коло джерел для формування інвестиційних ресурсів і спростить доступ до них. Зокрема, розвиток внутрішніх авіаперевезень дасть змогу реалізувати можливості вигідного транспортно-географічного положення України, активізувати роботу щодо створення національної мережі міжнародних транспортних коридорів та її інтегрування до транспортних систем країн Європи і Азії, Балтійського та Чорноморського регіонів. Модернізація такої транспортної інфраструктури передбачає залучення приватного капіталу і кредитів вітчизняних та міжнародних фінансових організацій, запровадження будівництва і реконструкції автомобільних шляхів на концесійних засадах, створення мережі лізингових компаній для морського й річкового флотів, вітчизняної авіаційної техніки, залізничного та морського транспорту [1].

Однією з найважливіших функцій держави слід вважати сприяння залученню вітчизняних та іноземних інвестицій до сфер наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в галузі авіації. Для стимулювання їх залучення необхідно створити систему пільгових кредитів для реалізації інвестиційних проектів щодо розробки і впровадження високотехнологічного устаткування, розширення практики пільгового кредитування під заставу майна суб'єктів господарської діяльності, створення пайових інвестиційних фондів для реалізації великих інноваційних проектів, розширення форм кре-

дитування інноваційних підприємств шляхом здійснення лізингових, факторингових та інших операцій.

Таким чином, можна стверджувати, що за допомогою економічних методів активізації інвестиційної діяльності та ефективного використання всіх джерел фінансування, а також за належного державного регулювання інвестиційного процесу і його відповідного ресурсно-будівельного забезпечення наша держава матиме всі можливості в інвестиційній сфері, щоб забезпечити процеси економічного оновлення і зростання.

Досягнення стабільного соціально-економічного розвитку в Україні потребує нарощування інвестиційних ресурсів, послідовного збільшення частки капітальних вкладень у ВВП, поліпшення структури інвестиційних джерел та оптимізації напрямів їх вкладення.

З цією метою Уряд має забезпечити стимулювання процесів нагромадження й ефективного використання інвестиційних ресурсів відповідно до визначених пріоритетів економічного зростання, зокрема перспектив інноваційного розвитку. Передумовою цього має стати макроекономічна стабільність, що сприятиме акумулюванню внутрішніх і зовнішніх ресурсів через підвищення довіри інвесторів до економічної політики та зменшення рівня ризику інвестування.

Інвестиційний клімат в Україні знаходиться у прямій залежності з виправленням деформацій у відносинах власності, забезпеченням надійного державного захисту приватної власності, інтересів ділових партнерів, інвесторів та кредиторів, стимулюванням приватної ініціативи. Інвестування чи залучення інвестицій у розвиток цивільної авіації трапляється як поодинокий випадок, тому метою є більше приділення уваги напряму інвестування в розвиток цивільної авіації.

На сучасному етапі розвитку економіки України потреба в залученні іноземних інвестицій обумовлена низкою причин, зокрема вони мають поповнити обмежені внутрішні заощадження та забезпечувати фінансування як окремих підприємств, так і галузей національного виробництва, а також необхідність імпорту капітального обладнання для модернізації і реструктуризації економіки, що сприятиме майбутньому економічному зростанню й розвитку.

Залучення прямих іноземних інвестицій дає змогу підприємствам цивільної авіації України поліпшити своє положення на технічному і технологічному рівнях та зобов'язує їх застосовувати нові і прогресивні методи роботи і управління виробництвом, що сприяє збільшенню продуктивності і стимулюванню інноваційних процесів.

Незважаючи на те, що Україна з перших днів незалежності реалізує послідовну відкриту політику, спрямовану на входження у світове співтовариство, обсяг іноземних інвестицій, залучених в економіку України, залишається на низькому рівні.

Іноземні інвестори поки що не дуже зацікавлені в довгостроковому вкладенні коштів та співпраці з Україною. Основні причини, що обумовлюють таке ставлення іноземних інвесторів до інвестицій в Україну, можна об'єднати в дві групи на макро- та мікрорівнях.

Зокрема, аж ніяк не сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України чинна законодавча база з її постійними змінами. Із більше як 300 нормативних актів, прийнятих різними органами законодавчої та виконавчої влади в галузі інвестиційної діяльності, немає жодного, який би не зазнав змін та доповнень.

Водночас хоча наша країна залишається регіоном високого ризику, вона потенційно приваблива для іноземних інвесторів, проте їхнє бажання вкладати капітал в нашу економіку зумовлено метою закріпитися на перспективному ринку збуту України; прагненням отримувати прибутки на довгостроковій основі; доступом до порівняно дешевих джерел сировини та ресурсів, що підвищує конкурентоспроможність продукції за рахунок економії витрат виробництва і наближеності до джерел сировини; використання відносно дешевої і кваліфікованої робочої сили, як важливого фактору зниження витрат виробництва і, відповідно, собівартості продукції.

Одним із важелів, спрямованим на активізацію інвестиційної діяльності, є створення спеціальних (вільних) економічних зон різних функціональних типів, а саме вільних митних зон і портів, технологічних парків, технополісів, комплексних виробничих та туристсько-рекреаційних зон тощо. Тому Податковим кодексом України збережена можливість регресивного характеру [6].

Висновки. На нашу думку, необхідно забезпечити повну відкритість української економіки, що сприятиме припливу інвестицій і матиме підтримку з боку міжнародних фінансових інституцій. Стимулювання структурно-інвестиційної діяльності потребує розширення доступу на ринок (виробництва літаків) за рахунок нарощування державного фінансування. Така стратегія забезпечить довгострокові пріоритети економічного розвитку. Поєднання інфляції і селективної державної підтримки інвестиційної діяльності здатне забезпечити необхідні структурні зміни в економіці, а також в експорті й імпорті цього виду продукції.

Перехід України до нової форми економічних відносин, що ґрунтується на ринкових методах, зумовлює необхідність вирішення нових завдань, пов'язаних з економічним розвитком економіки країни. Пряма підтримка державою рівня та інтенсивності інвестиційних процесів в економіці є вирішальною умовою структурної перебудови. Саме вона принесе конкретні результати у вигляді досягнення й підтримки стабільних темпів економічного зростання та залучення інвестицій в авіаційну сферу країни.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ванова Г. Інвестиційне забезпечення розвитку підприємства в Україні / Г. Ванова // Проблеми науки. – 2001. – № 10. – С. 82–88.
2. Гуткевич С. Інвестування: пріоритети та ефективність / С. Гуткевич // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 6. – С. 20–23.
3. Гребенникова О. Состояние инвестиционной деятельности в Украине и возможности ее активизации / О. Гребенникова // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. – № 2. – С. 14–17.
4. Зельдіна О. Правові питання залучення інвестицій до України / О. Зельдіна // Право України. – 2010. – № 8. – С. 33–38.
5. Омельченко А. Місце та роль законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність в системі законодавства України / А. Омельченко // Право України. – 2011. – № 6. – С. 169–174.
6. Федоренко В. Наукова та інноваційно-інвестиційна діяльність в Україні / В. Федоренко // Економіка та держава. – 2004 – № 12. – С. 2–5.
7. Сподіна В. Інновації та інвестиції: сутність та взаємозв'язок / В. Сподіна // Ефективна економіка. – 2013. – № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2640>.

REFERENCES:

1. Vanova, G., (2001), "Investicijne zabezpechennya pdprimstvo development in Ukraine", Problems of science, no. 10, pp. 82–88.
2. Rutkevich, S., (2002). "Investuvannya: the priorities that efektyvnosti // Actual problems economci", no. 6, pp. 20–23.
3. Grebennikova, O., (2003), "The state of the investment activity in Ukraine and possibilities of its revitalization", Fnance. Right, no. 2, pp. 14–17.
4. Zelda, O., (2010), "Pravov power zaluchennya investici to Ukraine", Law of Ukraine, no. 8, pp. 33–38.
5. Omelchenko, A., (2011), "The meeting place the role of legislation of Ukraine about soundname operation in the system of legislation of Ukraine", Law of Ukraine, no. 6, pp. 169–174.
6. Fedorenko, V., (2004), "Scientific and innovative-investment activity in Ukraine", The economy and the state, no.12, pp. 2–5.
7. Spodna, V., (2013), "Novac the investitsii: sutnist vsamom'язok", Efficient economy, [Online], no. 12. available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2640>.

Bondar Yu.A.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management, Economics and Law,
Kirovograd Flight Academy,
National Aviation University*

Lehinkova N.I.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management, Economics and Law,
Kirovograd Flight Academy,
National Aviation University*

THE MAIN ASPECTS OF INVESTMENT ACTIVITY AT ENTERPRISES OF THE AVIATION INDUSTRY

In modern conditions, the development of air transport is linked to changes in global economic exchange, which is primarily influenced by the increased competition between air transport companies and airlines and other transport infrastructures.

Despite the fact that the aviation industry has almost all the components (qualified personnel, powerful technical and technological base, natural resources, high market potential and the like) required to maintain the profitability of activities, most airlines continue to adapt to the modern economy in adverse conditions that impede the increase of their competitiveness in the domestic and international markets for air transport.

At the current stage of development of the world economy, one of the most pressing challenges for countries is to attract and effectively use foreign investment. The successful solution of this task depends on the successful state policy in the sphere of regulation and attraction of investments to the aviation industry of the country.

Investment climate in Ukraine is in direct proportion with the correction of deformities in the relations of ownership, to secure state protection of private property, interests of business partners, investors, and creditors, promotion of private initiative. Investing or attracting investment in the development of civil aviation happens as isolated cases; therefore, the aim is to pay more attention to the direction of investment in the development of civil aviation.

Using the economic methods of activation of investment activities and the effective use of all funding sources, as well as with appropriate state regulation of the investment process and its corresponding resource building ensuring our state will have every opportunity in the investment field to ensure that the processes of economic renewal and growth.

In our opinion, it is necessary to provide complete openness of the Ukrainian economy that will attract investment and will receive support from the international financial institutions. Encouraging structural-investment activities requires increased market access (aircraft production) by increasing state funding. This strategy will ensure long-term economic development priorities. The combination of inflation and selective state support of investment activities is able to provide the necessary structural changes in the economy and in exports and imports of this product.